

Vekoslav Skuhala:

Lojzek zidar

Lojzek je bil kmetski otrok. To vedo vsi, ki so že čitali o njem, kako je obhajal božični večer, ali kako je zbiral vaško deco, da so se igrali šolo. V pričujočih vrsticah pa se bo razodela resnica, da je bil naš Lojzek tudi zidar. Brez uvoda v to razodetje seveda ne gre. Uvod bodi kratek!

Gospodski in meščanski otroci imajo za svoje vse kaj drugega na razpolago kot deca na kmetih. Na kmetih ne vidiš v otroških rokah kake rumene ali pisane žoge, razen modrega ali rdečega balončka, kakor jih deli Bata kot nagrado, če prineseš v njeno blagajno devet in devetdeset dinarjev. A tudi ta igračka je šele od danes ali včeraj. Pač pa so mestni otroci že od nekdaj zibali svoje telesce na gugajočih se lesenih konjičkih ali pa navijali peresce kakega pločevinastega avta, da je zdrčal po tleh, vse od mize do vrat. Bogati starši so kupili svojim ljubljencem, kajpak le fantičkom, lepega zmaya za igračo. Marsikdo strepeče na dnu svojega rahlega srca, če le sliši to besedo, ker se mu v domišljiji pojavi slika sedmeroglavega zmaya iz kakega graščinskega vodnjaka, nad sto metrov globokega, do samega pekla segajočega. Vendar ta za igračo kupljeni zmaj ni bil zverinske narave, dasi je tudi ta zmaj divjal in s svojim košatim repom švigal, da je kar žvižgalo skozi ušesa. Otrok ga je imel na vrvi, ki jo je poljubno odvijal in privijal, zmaj pa se je dvigal liki škrjanček proti sinjemu nebu, včasih zasenčil zlato sonce, včasih se z oblaki bratil, včasih pa kje na visokem hrastu v vejah ostal kot kako strašilo...

Lojzek pa je bil zidar. To je glavna stvar, ki se ima razodeti strmečemu svetu v tej razpravi. Kako bi sicer smela nositi naslov: Lojzek zidar?

Naj sledi še en uvod! Ta bo res krajši od prvega.

Lojzek je iskal in vedno tudi našel primerne predmete za igranje v naravi. Pri tem iskarnju so mu pomagali Tinek, Tonek in Franček. Micika, postruška, kakor se zadnjemu otroku pravi, še ni prihajala v poštev, ker je še komaj prav shodila in spregledala. Hana, da, Hana, ta pa je bila že za dekle pri hiši. Njene roke so bile že trde od dela, torej nesposobne za igrankanje. Čisto drugačne pa so bile roke Lojzkove. Njegove roke so bile mehkejšje od samega žametnega plaščka, kakor se z njim ogrinjajo le v deveti deželi. Bile pa so prav zato tudi nežne, nežne skoraj bolj, ko bela česna lilije na gredi. Kljub tem čudovitim lastnostim svojih rok je bil mali Lojzek zidar. Zidarje nič ne briga, če so jim roke od dela raskave in v barvi opeki podobne. Tudi Lojzek se ni Bog ve kaj zmenil za nevarnost, v katero so se podajale njegove roke...

Kaj pa je Lojzek zidar? Vse, vse, kar se pač navadno zida: hiše in hleve. Da se je lotil tudi zidanja cerkve, je kaj lahko razumljivo, ko pa se domača cerkev vendar ni mogla skriti njegovim očem. Vsa ponosna v svoji belini je mirno stala, stala kakor umno bitje pred umetnikom slikarjem, da jo ovekoveči.

Hvala Bogu, da je od velikonočnega beljenja domače hiše ostalo še toliko peska in apna! Tako ni bilo treba drugega ko vode. Eden izmed zidarjev je je prinesel v ročki iz bližnjega jarka, drugi je že mešal pesek z apnom, da bo za omet. Lojzek pa se je vlegel na trebuh, da je laže prišel do opeke, ki je bila natlačena v več plasti pod koruznjakom. Stavba se je pričela dvigati od tal. Naglo rasti, kakor pod izurjenimi rokami pravih zidarjev, seveda ni mogla. Tudi z navpično mero je bil križ, ko pa otroci niso zmogli vodne tehtnice niti svinčene uteži na vrvi, kakor imajo in morajo vse to imeti zidarji, to se pravi: pravi zidarji. Rokavov zavihat! pa si tudi Lojzek ni pozabil, niti nobeden drugi deček. Saj bi bilo škoda srajce, da bi se za-

mazala, škoda še bolj materinih rok, ki trpe pri čiščenju perila!

Težko je bilo sestavljati in v blato polagati neenake kose opeke drugega poleg drugega, še teže pa drugega vrh drugega. Zid se je marsikdaj podrl, da se je Lojzek z ostalimi zidarčki vred kar vznejevoljil. V slabi volji, ki se je skuhalo in priklopela iz srca na dan, so zidarčki mrmrali, opeko na drobne kose razbijali, pesek v zrak metali in celo — kar ni mogoče brez sramu povedati — po zidarako zakleli. Dobro, da jih ni nihče opazoval, nihče slišal. Tega pa, da si angelček take reči zapisuje, se mali zidarčki še niso zavedali. Zavedali se tudi še niso, da božje oko vse vidi, njegovo uho vse sliši. Nobena naša kretnja, nobena naša beseda ni brez pomena pred Bogom.

Lojzek je včasih nalašč odšel od doma, leno pregibal svoje ude, postopal po vasi, da je mogel natančneje ogledovati hiše in šteti, koliko imajo oken, koliko dimnikov, kam so obrnjene, imajo vrtec, ograjo, rože na vrtni gredi. Vse to, kar je videl, je primerjal z domačo hišo ter vedno bolj prihajal do prepričanja, da je njegov rojstni dom vsekakor najlepši. Ljubezen do lepe domačije se je v mladem srcu tako mogočno zasedrila, da je vsa leta v tujini niso mogla zrahljati, kaj šele iztrgati iz njega.

Slika hišice očetove je Lojzku ostala vedno pred očmi. Še zdaj, ko s svojimi sobrati stavi duhovne stavbe v dušah tistih, ki so lačni in žejni pravice, mu prihaja pred oči hišica očetova, poleg nje na vrtu, tam pod koruznjakom, pa hišice, hlevčki in cerkvice, ki jih je z brati postavil, ko jim je cvetela vesela pomlad.

Prestrašen skopuh

Star skopuh je najbolj užival v tem, če je mogel neopaženo šteti svoj denar. Nekoč je imel smolo. Skozi okno sta ga opazovala dva poredneža: Tonček in Mihec.

Skienila sta, da bosta skopuha prestrašila. Iz papirja sta delala hudobca.

Hudobec bo kmalu gotov. Uh, kako bo grd! Vsak človek bi se ga ustrašil, kaj šele stari skopuh.

Poredneža sta vtaknila hudobca v dimnik in ga začela spuščati dol. Skopuh je že opazil v kamini (starinska peč), da se nekaj spušča. Najprej noge...

Starega je pograbila jeza. Kaj je to?! Tonček se je pri oknu smejal. Strašilo se je spuščalo niže in niže...

Oh, gorjel! Hudobec je prišel po denar! Skopuh se je zgrabil za glavo in zbežal. Denar pa je ostal na mizi...

SMEJTE SE!

Na Dravskem polju

Posestnik: »No, zdaj ko sem hišo zavaroval, mi pa povejte, koliko bom dobil, če mi bo zgorela?«

Zastopnik: »Takole dve do tri leta prav gotovo...«

Zagovor

»Obtoženi ste, da ste soseda Rakarja udarili po glavi z lončenim loncem.«

»Oprostite, gospod sodnik, siromak sem, pa ga nisem mogel udariti s porcelanastim loncem.«

V restavraciji

Gost: »Slišite, gospod natakar, ako si drzneta, da mi jutri zopet prinesete tako juho, ki sploti ni juha, bodite uverjeni, da me danes zadnjikrat vidite.«

Skopuhovo pismo

Prosenc je dobil od prijatelja pismo, ki se je na koncu glasilo:

»Oprosti, da sem ti pismo poslal brez znamke. Pismo sem že zalepil, ko sem se spomnil, da sem na znamko pozabil...«

Pred sodiščem

»Kako ste vendar mogli povoziti človeka?«

»Spal je sredi ceste.«

»Zakaj pa niste trobili?«

»Smilil se mi je, da bi ga zbudil.«

Ženske med seboj

»Strašno! Poln lonec razbeljene masti, pravi, da je vrgla možu na glavo.«

»Da, pomislite pri tej draginji, ko bi tudi lonec vrele vode bil prav tako dober...«

Najstarejši človek in njegova žena

»Jaz sem od časopisa. Torej ste vi najstarejši človek v teh krajih?«

»Ne, prijatelj! Jaz sem star devet in devetdeset let, moja žena pa je dve leti starejša od mene. Ampak tega ni treba dati v časopis, ker ona skriva svoja leta...«